

Handreiking Wvvggz – Crisismaatregel

Dit product is geen voorschrift en betreft afspraken tussen ketenpartners en kan worden gebruikt ter voorbereiding van de implementatie van de Wvggz binnen de eigen organisatie. Dit is een conceptversie en is een uitgangspunt voor informatie-uitwisseling tussen ketenpartners. Hieraan kunnen geen rechten worden ontleend. Vragen over dit document kunnen worden gemaild naar ketenbureauwvggz@minvws.nl.

Inleiding

De Wet verplichte gezondheidszorg (Wvggz) vervangt de Wet BOPZ¹. De nieuwe wet gaat in op 1 januari 2020. Door een psychische stoornis kan iemand zichzelf of anderen ernstig nadeel toebrengen. In de Wet BOPZ stond een gedwongen opname centraal om dit te voorkomen en mensen te helpen. De Wvggz maakt het mogelijk om verplichte zorg ambulant uit te voeren. Gedwongen opname blijft bijvoorbeeld mogelijk als het in de eigen omgeving niet lukt of te onveilig is.

De Wvggz biedt zorgverleners meer instrumenten voor zorg op maat. Het idee is maatwerk te leveren en verplichte zorg zo kort mogelijk – en zo lang als noodzakelijk – te geven. De Wvggz is er alleen voor als het echt niet anders kan; het is voor mensen met psychische problemen beter om verplichte behandeling te voorkomen. Dit vraagt dat gemeenten en zorgaanbieders signalen van naasten en buurtbewoners serieus nemen. Tijdig beginnen met een passende behandeling is in het belang van de cliënt en van de samenleving.

Crisismaatregel

Het nemen van een crisismaatregel is onderdeel van de Wvggz, om verplichte zorg te kunnen bieden als ultimatum remedium. Dit betekent dat vrijwillige zorg niet lukt, en dat de situatie zo dringend is dat een zorgmachtiging niet kan worden afgewacht. De burgemeester kan een crisismaatregel nemen na advies van een onafhankelijk psychiater, zoals verwoord in de medische verklaring. Deze maatregel duurt maximaal drie dagen, en kan daarna nog drie weken worden voortgezet door de rechter. Een crisismaatregel kan leiden tot verplichte ambulante zorg of opname. Voorafgaand aan een crisismaatregel is gedurende maximaal 18 uur tijdelijk verplichte zorg toegestaan met een maximum van 12 uur nadat betrokkene door een psychiater onderzocht is.

Handreiking crisismaatregel

Deze handreiking is een hulpmiddel bij het inrichten van de crisismaatregel. Het beschrijft het werkproces van de crisismaatregel vanuit het oogpunt van gemeenten.

Deze handreiking is gebaseerd op een serie expertmeetings met beleidsambtenaren, projectmanagers en GGD-artsen van de gemeenten Haarlem, 's-Hertogenbosch, Almere en Heerlen, vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie, het Ketenprogramma Wvggz van het ministerie van WWS, GGZ NL, NVvP en van de VNG. In deze serie is ook een handreiking verschenen voor het verkennend onderzoek.

¹ Samen met de Wet Zorg en Dwang (Wzd).

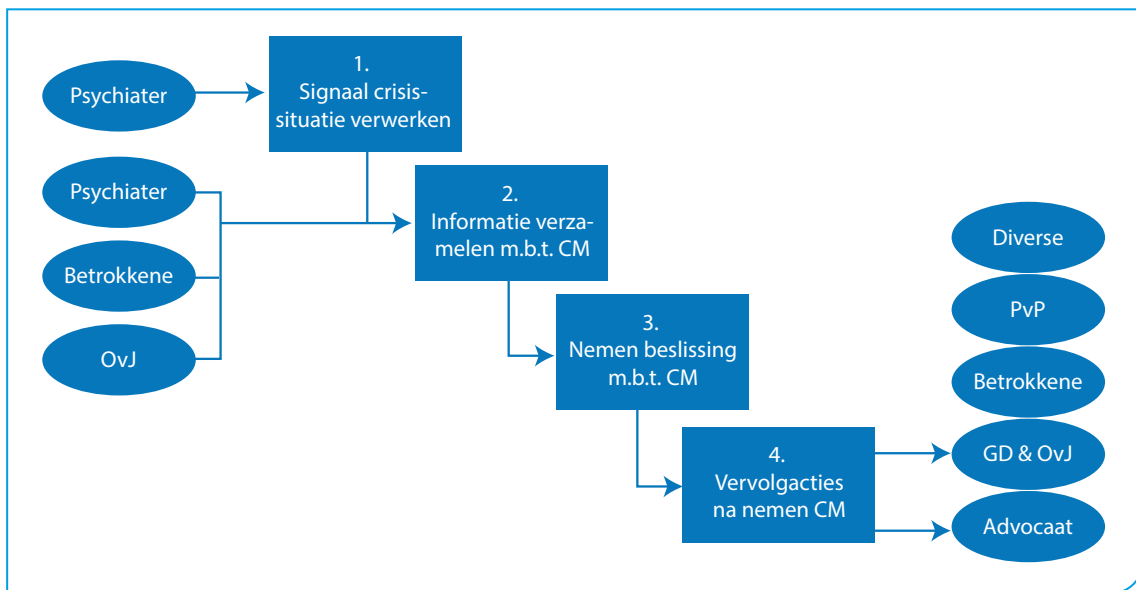
Leeswijzer

Deze onderwerpen komen achtereenvolgens aan de orde:

Inleiding	3
Crisismaatregel	3
Handreiking crisismaatregel	3
Leeswijzer	4
Hoofdlijn van het werkproces crisismaatregel	5
Criteria voor de crisismaatregel	5
Wie zijn de actoren? Wat is hun rol?	5
Stap 1: Signaal crisissituatie verwerken	6
Stap 2: Informatie verzamelen in verband met de crisismaatregel	7
Horen van betrokkene	7
Patiëntvertrouwenspersoon	8
Processtappen horen	8
Stap 3: Het nemen van een beslissing over de crisismaatregel	9
Stap 4: Vervolgactie na het nemen van een crisismaatregel	9
Bijlage 1: Achtergrond van de Wvvgz	11
Bijlage 2: Wat verandert er in de Wvvgz?	13

Hoofddijn van het werkproces crisismaatregel

Onderstaande figuur schetst de hoofddijn van het werkproces voor het nemen van crisismaatregelen. De burgemeester ontvangt een signaal over iemand die in een crisissituatie verkeert (stap 1). Veelal bestaat dit signaal uit een medische verklaring die is opgemaakt door een psychiater. Daarna wordt informatie verzameld die nodig is om een beslissing te nemen over een crisismaatregel (stap 2). Dit betreft bijvoorbeeld het opvragen van de historie van verplichte zorg en het horen van de betrokkene. In stap 3 neemt de burgemeester een beslissing over de crisismaatregel. Daarna volgt het informeren van betrokken partijen (stap 4).

Alvorens de vier stappen verder uit te werken, wordt hieronder eerst beschreven wat de criteria zijn voor het nemen van een crisismaatregel en welke actoren bij het werkproces betrokken zijn.

Criteria voor de crisismaatregel

De burgemeester kan ten aanzien van een persoon die zich in zijn gemeente bevindt een crisismaatregel nemen, indien:

- A er onmiddellijk dreigend ernstig nadeel is;
- B er een ernstig vermoeden bestaat dat het gedrag van een persoon als gevolg van een psychische stoornis dit dreigend ernstig nadeel veroorzaakt;
- C met de crisismaatregel het ernstig nadeel kan worden weggenomen;
- D de crisissituatie dermate ernstig is dat de procedure voor een zorgmachtiging niet kan worden afgewacht; en
- E er verzet is als bedoeld in artikel 1:4 tegen zorg.

Wie zijn de actoren? Wat is hun rol?

Psychiater

- Geeft het signaal dat een persoon zich in een crisissituatie bevindt (veelal door middel van het zenden van een medische verklaring). Dit gebeurt naar aanleiding van een melding van de politie of in veruit het grootste gedeelte van de gevallen na een verzoek van de zorgverantwoordelijke om medische beoordeling.

De burgemeester

- Naar aanleiding van het signaal van de psychiater start de burgemeester het werkproces voor het nemen van een crisismaatregel.

- De burgemeester kan besluiten een crisismaatregel te nemen als bij een traject tot een zorgmachtiging blijkt dat er een crisis is die vraagt om onmiddellijk ingrijpen.
- Om een crisismaatregel te nemen is een medische verklaring van een psychiater vereist, waarin wordt benoemd dat aan de vereisten van de wet is voldaan.
- De burgemeester stelt de betrokkene in staat zo mogelijk gehoord te worden.

Officier van justitie

- Kan de burgemeester desgevraagd informeren of voor betrokkene eerder een zorgmachtiging is afgegeven². De historie gaat vanuit het oogpunt van privacy niet verder terug dan een jaar. De informatie wordt verstrekt via een koppeling met het systeem van Khonraad.

De betrokkene

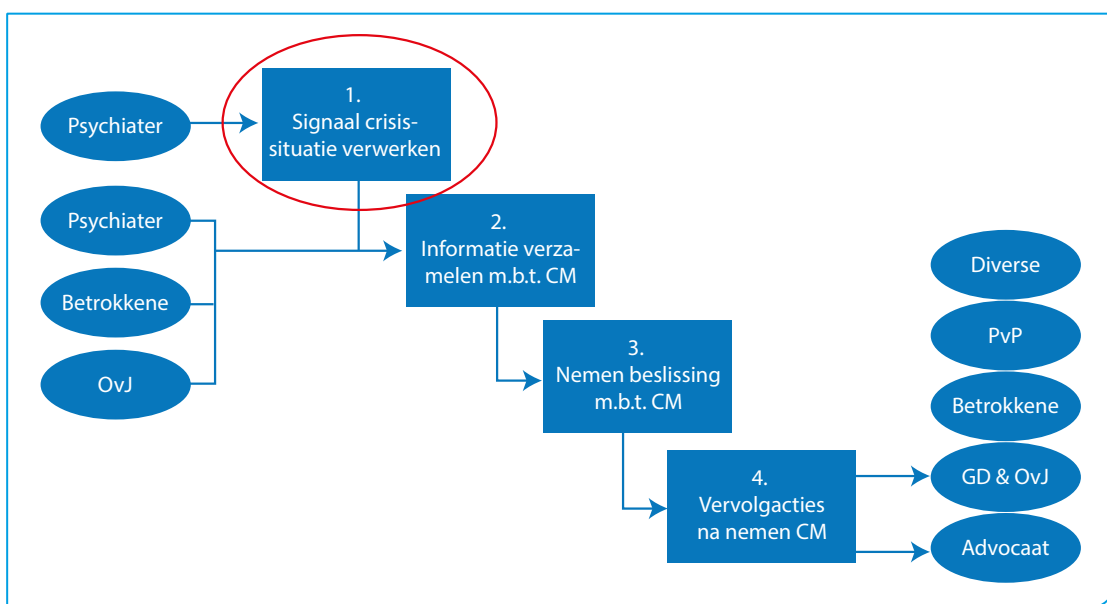
- Krijgt gelegenheid zijn visie te geven, hij/zij kan zo mogelijk worden gehoord door de burgemeester of door iemand in opdracht van de burgemeester.
- Krijgt als hij/zij dat wenst hulp van een onafhankelijke patiëntvertrouwenspersoon (pvp) die advies en bijstand verleent. De pvp komt op voor de rechten van de betrokkene en geeft advies en bijstand, bijvoorbeeld wanneer de betrokkene het niet eens is met tijdelijke medicatie of separatie.

Stap 1: Signaal crisissituatie verwerken

De startsituatie is dat iemand wordt aangetroffen in een crisissituatie. Omstanders, burens of naasten bellen de hulpdiensten via 112. Daar wordt getriageerd naar bijvoorbeeld de politie. Vervolgens kan (eventueel³ in afstemming met de eerstelijnsverwijzer zoals de huisarts of een GGD arts) de crisisdienst ingeschakeld worden voor beoordeling.

Als iemand zich al in een zorginstelling bevindt of extramurale zorg ontvangt op het moment dat de crisissituatie zich voordoet zal de zorgverantwoordelijke met de crisisdienst schakelen.

In geval er een beoordeling voor een crisismaatregel gevraagd wordt stelt de psychiater die betrokken wordt een medische verklaring op. Hij stuurt deze via het systeem van Khonraad (dit heet nu nog BOPZ Online) naar de burgemeester. Dit signaal komt binnen bij de ambtenaar die hiervoor gemachtigd is. Het uitgangspunt is dat de burgemeester pas wordt geraadpleegd voor het nemen van de beslissing als alle informatie klaar staat⁴.

2 Dit betreft alleen historie BOPZ/Wvggz. OM heeft historie Wzd niet.

3 In die gevallen waarbij de betrokkene nog niet in zorg is zal een verwijzing door een erkende verwijzer noodzakelijk zijn. Dit blijkt per regio verschillend geregeld te zijn.

4 De burgemeester dient zelf via Khonraad de OvJ te vragen naar eventuele zorghistorie omtrent eerder afgegeven zorgmachtigingen maar kan dit ook desgewenst delegeren.

Het kan ook zijn dat de burgemeester zelf de werkwijze voor een crisismaatregel start, bijvoorbeeld als in een traject voor een zorgmachtiging blijkt dat er sprake is van een crisis. Vervolgens kan de burgemeester (eventueel⁵ in afstemming met de eerstelijnsverwijzer zoals de huisarts of een GGD arts) de crisisdienst inschakelen, waarna de bovenstaande procedure verder intreedt.

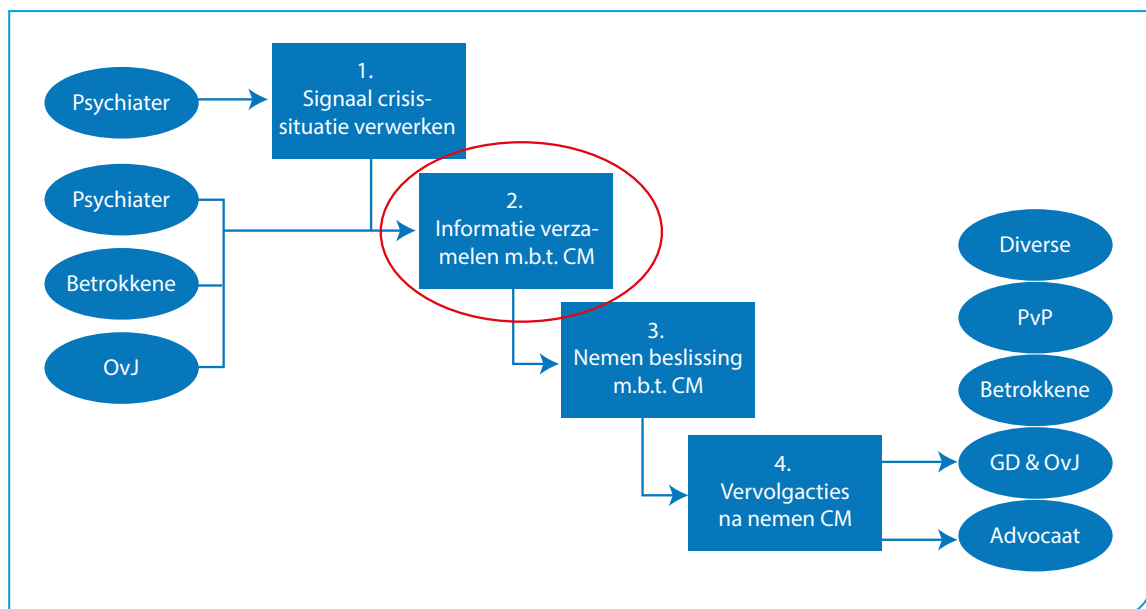
Welke gemeente is verantwoordelijk?

De medische verklaring wordt gestuurd naar de burgemeester van de gemeente waar de betrokkene zich op dat moment bevindt. In de praktijk wordt de betrokkene vaak vervoerd van de plaats waar de crisissituatie ontstond (bijvoorbeeld thuis of op straat) naar een (regionale) opvanglocatie. Gemeenten waar zo'n opvang is gevestigd, zullen vaker te maken krijgen met crisismaatregelen en met de kosten en werklust die hieruit voortvloeien. Over de verdeling van verantwoordelijkheden en de verrekening van kosten moeten gemeenten regionaal afspraken maken. De uitvoering van de Wvggz is een wettelijke taak voor *alle* gemeenten.

Stap 2: Informatie verzamelen in verband met de crisismaatregel

De voor het nemen van een crisismaatregel relevante informatie wordt verzameld:

- Eerder aan betrokkene verleende verplichte zorg
- Tijdelijk verleende verplichte zorg
- Hoorverslag en contactgegevens van de hoorder

Historie

De burgemeester kan in het besluit over de crisismaatregel meewegen of de betrokkene in het laatste jaar eerder verplichte zorg heeft gehad. Het OM verstrekt deze informatie in Khonraad. Dit betekent uiteraard niet dat eerdere verplichte zorg automatisch moet leiden tot een nieuwe crisismaatregel.

Tijdelijke verplichte zorg

Ook kan het zijn dat, voorafgaand aan de beslissing van de burgemeester, tijdelijk verplichte zorg wordt verleend indien redelijkerwijs mag worden verondersteld dat een CM zal worden genomen. De instantie die deze zorg verleent⁶ brengt de burgemeester hiervan op de hoogte.

Horen van betrokkene

De betrokkene wordt zo mogelijk in de gelegenheid gesteld om zijn visie te geven op verplichte zorg. De wet formuleert dit in artikel 7:1.3 als: betrokkene wordt zo mogelijk in de gelegenheid gesteld om te worden gehoord. Het horen moet gebeuren door een onafhankelijk persoon. Het ligt in de rede dat de burgemeester

⁵ Eveneens zoals beschreven in voetnoot 3: In die gevallen waarbij de betrokkene nog niet in zorg is zal een verwijzing door een erkende verwijzer noodzakelijk zijn. Dit blijkt per regio verschillend geregeld te zijn.

⁶ De wet benoemt in art. 7:3 wie deze zorg mag verlenen en hoe lang die mag duren.

het horen (meestal) niet zelf doet. De wet biedt de mogelijkheid om het horen te beleggen bij een andere persoon of partij. Hierover kunnen lokaal nadere afspraken gemaakt worden⁷. Deze taak vraagt 24-uurs bereikbaarheid en beschikbaarheid. Voor de organisatie daarvan verdient het aanbeveling aan te sluiten bij bestaande (regionale) structuren.

Competenties voor het horen

De organisatie c.q. persoon bij wie het horen wordt belegd, hoeft niet per se te beschikken over medische ggz-expertise. Het moet iemand zijn die goed kan omgaan met crisissituaties, empathisch is en communicatief vaardig. Hij kan toelichten wat de rol en de meerwaarde van de patiëntvertrouwenspersoon is en hij is onafhankelijk. Hij is dus niet de zorgbehandelaar van de betrokkene indien deze later is opgenomen of ambulante zorg krijgt.

Wanneer hoeft het horen niet?

De betrokkene moet 'zo mogelijk' worden gehoord. De burgemeester hoeft het niet te (laten) doen als de betrokkene niet wenst te worden gehoord of als hij niet aanspreekbaar is. Evidente tijdsdruk kan worden aangevoerd als reden om het horen achterwege te laten⁸. Dit heeft dan te maken met de bepaling dat voorafgaand aan de crisismaatregel maximaal 18 uur verplichte ggz mogelijk is. Als dreigt dat die termijn wordt overschreden, is er sprake van 'evidente tijdsdruk'. Ook zijn bijzondere omstandigheden denkbaar waardoor het horen achterwege wordt gelaten. De reden van het niet-horen moet altijd in de beschikking worden vermeld. Dit vloeit voort uit de motiveringsplicht in de Awb.

Patiëntvertrouwenspersoon

De overheid heeft bepaald dat een betrokkene ondersteuning aangeboden krijgt wanneer verplichte zorg aan de orde is, o.a. vanwege de grote inbreuk op het recht op zelfbeschikking van de betrokkene. Het bieden van die ondersteuning is het werk van de patiëntvertrouwenspersoon (pvp).

De pvp komt op voor de rechten van de betrokkene en geeft advies en bijstand. Bijvoorbeeld wanneer de betrokkene het niet eens is met de verplichte zorg zoals tijdelijke medicatie of separatie. De pvp kan ook ondersteunen bij klachten over bijvoorbeeld de bejegening of wanneer betrokkene vragen heeft over de verdere procedure.

De betrokkene heeft recht op deze ondersteuning. De gemeente wijst betrokkene daarom op de mogelijkheid van ondersteuning door een pvp en vraagt betrokkene toestemming voor het doorsturen van persoonsgegevens naar de pvp. Het kan raadzaam zijn dit te laten doen door degene die de betrokkene hoort in verband met de crisismaatregel. Die uitdrukkelijke toestemming is nodig in verband met het bepaalde in artikel 7:1 lid 5. De pvp neemt vervolgens contact op met betrokkene als de persoonsgegevens zijn ontvangen.

Processtappen horen

De werkwijze bij het horen verloopt in een aantal stappen, zoals in het kader aangegeven.

- Nagaan of betrokkene kan en wil worden gehoord
- Als horen niet mogelijk is, motiveren waarom niet
- Bepalen wie gaat horen en met deze persoon contact leggen
- Garanderen dat de veiligheid van de hoorder zeker is gesteld
- Betrokkene informeren over de mogelijkheid en meerwaarde van een patiëntvertrouwenspersoon
- Betrokkene toestemming vragen voor het verstrekken van persoonsgegevens aan de pvp
- Verslag maken van het horen in Khonraad
- In het verslag een optie opnemen dat de burgemeester de hoorder kan bellen

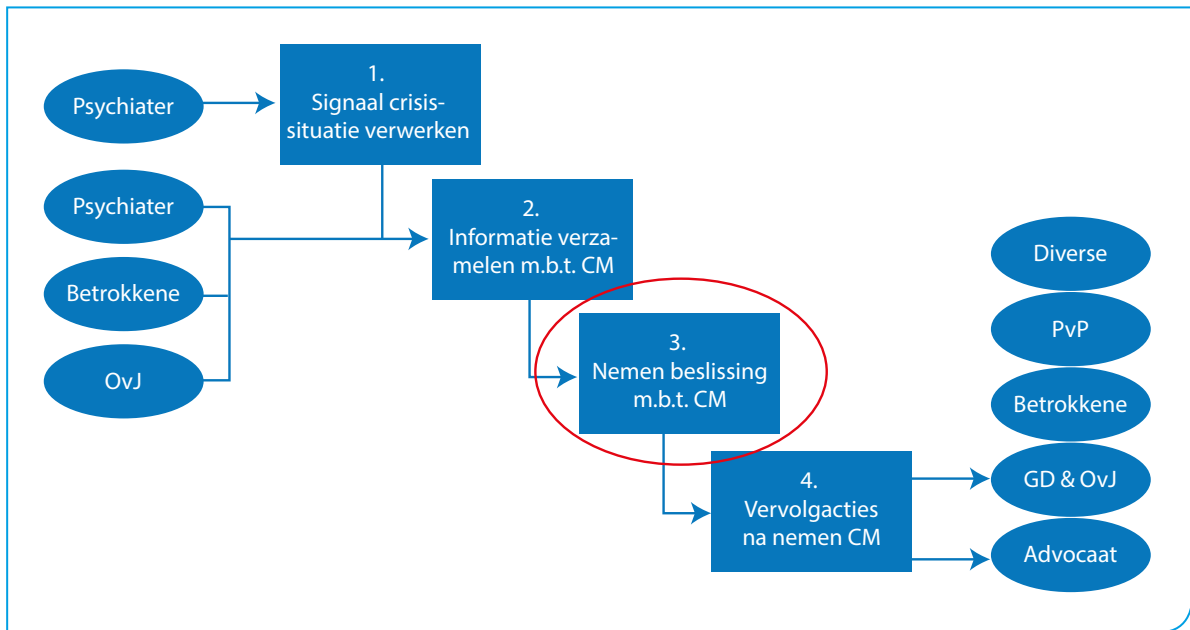
⁷ In deze versie van de handreiking CM is dit onderdeel nog niet uitgewerkt. Na afstemming met ketenpartners en het Ministerie van VWS zal een update van de handreiking gemaakt worden waarin dit wel is opgenomen.

⁸ Dit is conform de huidige zienswijze op de wet. Wellicht dat er op dit punt in de toekomst jurisprudentie zal komen.

Stap 3: Het nemen van een beslissing over de crisismaatregel

De burgemeester krijgt een melding via het systeem voor de crisismaatregel van Khonraad. De melding bevat alle relevante informatie. De burgemeester neemt kennis van deze informatie en gaat na of is voldaan aan de criteria voor een crisismaatregel (zie de opsomming van de criteria op pagina 5).

Wanneer hij besluit tot een crisismaatregel bepaalt de burgemeester ook de geldigheidsduur (ten hoogste drie dagen). Door het aanklikken van de beslissing in Khonraad stelt de burgemeester automatisch het informatieproduct 'beslissing tot het nemen van een crisismaatregel' in werking.

Inhoud crisismaatregel

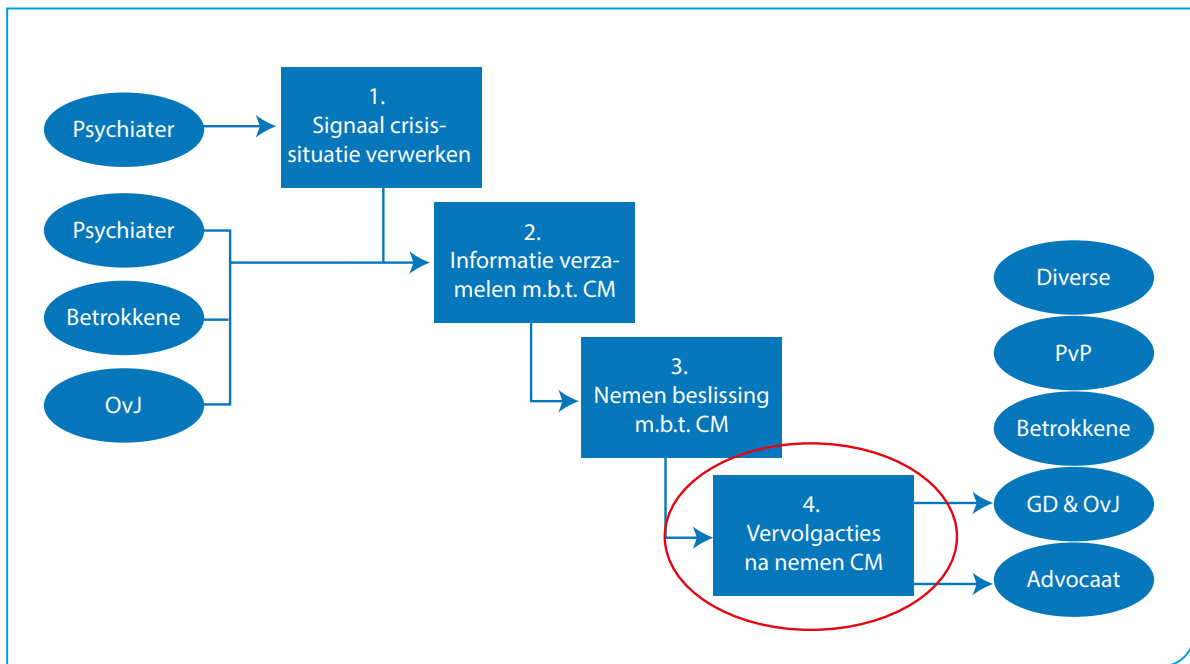
In de crisismaatregel staat minimaal welke zorg noodzakelijk is om de crisissituatie af te wenden en de duur daarvan⁹. Ook staat vermeld welke zorgaanbieder, geneesheer-directeur en zorgverantwoordelijke worden belast met de uitvoering van de crisismaatregel en waar dit gebeurt. In de crisismaatregel is opgenomen dat er de mogelijkheid is van bijstand door een patiëntvertrouwenspersoon. Ook het hoor-verslag wordt in de crisismaatregel opgenomen of de motivering waarom er niet is gehoord.

Stap 4: Vervolgactie na het nemen van een crisismaatregel

Informerende betrokkenen

De burgemeester stuurt een afschrift van zijn beslissing over de crisismaatregel aan de betrokkene, de advocaat van de betrokkene, de geneesheer-directeur, de Inspectie voor Gezondheidszorg en Jeugd, de officier van justitie en voor zover aanwezig de vertegenwoordiger van betrokkene. Als er sprake is van een gezinsvoogdij-werker wordt die ook geïnformeerd.

⁹ Er is in ketenverband een informatieproduct gedefinieerd voor de crisismaatregel. Hierin is ook de inhoud van het informatieproduct beschreven.

In het bericht aan betrokkene over de genomen crisismaatregel wordt een regel opgenomen in de crisismaatregel zelf over de mogelijkheid van beroep die betrokkene heeft op grond van artikel 7:6. Het systeem voorziet er ook in dat de zorgaanbieder de afgegeven medische verklaring ontvangt.

Advocaat

Net als in de bestaande Wet BOPZ is de burgemeester verantwoordelijk om ervoor te zorgen dat betrokkene binnen 24 uur na het nemen van de crisismaatregel een advocaat krijgt. Als de betrokkene dat niet wil, hoeft het niet. Dit loopt via het systeem van Khonraad via een automatisch bericht.

De patiëntenvertrouwenspersoon

De burgemeester stuurt de persoonsgegevens naar de pvp wanneer de betrokkene daar toestemming voor heeft gegeven.

Bijlage 1: Achtergrond van de Wvggz

Wat verandert er voor gemeenten?

Gemeenten staan voor de opgave om een deel van de Wvggz uit te voeren. Hierbij spelen de volgende ketenpartners een belangrijke rol: de officier van justitie, zorgaanbieders en daarnaast de rechtspraak, de politie, patiëntvertrouwenspersoon (PVP) en de advocatuur.

In grote lijnen veranderen er vier dingen:

1. De positie van de burgemeester. De inbewaringstelling (IBS) wordt straks een crisismaatregel die op enkele punten is veranderd. De crisismaatregel is breder dan de IBS, omdat alle vormen van verplichte zorg via een crisismaatregel kunnen worden opgelegd, niet alleen opname¹⁰.
2. Gemeenten moeten een verkennend onderzoek gaan doen naar aanleiding van meldingen van familie of een andere persoon uit de omgeving van de betrokkene. Heeft deze man of vrouw (verplichte) ggz nodig?
3. Gemeenten en ketenpartners moeten veilig en met zo weinig mogelijk moeite informatie uitwisselen. Het landelijk ketenbureau faciliteert bij de ontwikkeling van informatieproducten die gemeenten kunnen gebruiken. Voor de crisismaatregel en het verkennend onderzoek wordt het huidige BOPZ-online uitgebreid.
4. Officieren van Justitie, colleges van B&W en Geneesheer-Directeuren van zorgaanbieders die deel uitmaken van een regio houden minimaal 4 keer per jaar een regio-overleg om de voortgang en de uitvoering van de Wvggz te monitoren en waar nodig bij te stellen. Verder krijgen zorgaanbieders een informatieopdracht richting gemeenten over het eventueel ontbreken van voorwaarden om te participeren in de samenleving, bijvoorbeeld op het terrein van wonen of werk en inkomen.

Algemene uitgangspunten Wvggz

De Wvggz ziet alleen op mensen met psychiatrische aandoeningen. Voor mensen met een verstandelijke beperking of psychogeriatrische aandoeningen is er de Wet Zorg en Dwang. Het uitgangspunt van allebei de wetten is dat dwang tot zorg of opname uiterste zorgvuldigheid vraagt. Deze handreiking beperkt zich tot de Wvggz.

Zorgmachtiging

Gedwongen zorg, buiten de crisismaatregel om, is alleen mogelijk na een oordeel van de rechter. De officier van justitie start het traject voor een zorgmachtiging nadat die is aangevraagd door een van de partijen die in artikel 5:3 van de wet zijn benoemd:

- De officier van justitie zelf die ambtshalve een traject start
- Het college van B&W (al dan niet na een verkennend onderzoek)
- Een Geneesheer-Directeur
- Een professionele zorgverlener
- Een zorgaanbieder als bedoeld in de Wet forensische zorg (Wfz)
- Een ambtenaar van politie

Melding verplichte zorg

Iedereen kan bij het college van B&W een melding doen als hij denkt dat een persoon verplicht ggz nodig heeft. De gemeente doet dan verkennend onderzoek, wat kan leiden tot een aanvraag bij de officier van justitie voor verplichte zorg. Een aantal 'naasten' van betrokkene¹¹ hebben een speciale positie: de gemeente moet altijd een aanvraag doen voor verplichte zorg bij de officier van justitie, voor de voorbereiding van een verzoekschrift bij de rechter voor een zorgmachtiging, als zij dat willen. Een melding kan ook anoniem worden gedaan.

¹⁰ De terminologie in deze handreiking is afkomstig uit de Wvggz. In de Wet Zorg & Dwang worden andere termen gehanteerd, en bestaat de IBS nog steeds.

¹¹ De wet benoemt in artikel 5:2.5 de vertegenwoordiger, de echtgenoot, de geregistreerde partner, of degene met wie een samenlevingscontract is gesloten, de ouders of de voor continuïteit van zorg essentiële naasten.

Een aantal wettelijke taken

Net als onder de oude wetgeving heeft de gemeente de wettelijke taak tot preventie, vroegsignalering en toeleiding naar zorg. Dit geldt ook voor het bevorderen van maatschappelijke participatie (inkomen, huisvesting, werk).

De GGZ stelt in overleg met betrokkene een zorgplan op. Als daarbij blijkt dat er essentiële voorwaarden voor maatschappelijke participatie ontbreken, neemt de GGZ dit op met de gemeente. Op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Participatiewet heeft de gemeente de wettelijke taak om te zorgen dat inwoners kunnen meedoen aan de samenleving.

Bijlage 2: Wat verandert er in de Wvggz?

In een oogopslag

Wat er verandert in de Wvggz:

- IBS wordt crisismaatregel.
- De Wvggz spreekt niet van 'gevaar' maar van 'ernstig nadeel' (strekking is hetzelfde).
- Verplichte zorg is mogelijk gedurende maximaal 18 uur voor de crisismaatregel
- De burgemeester kan uit eigener beweging een crisismaatregel nemen (bijvoorbeeld als uitvloeisel van een traject tot zorgmachtiging).
- De burgemeester kan gemotiveerd afwijken van een (negatief) advies van de psychiater.
- Alleen een psychiater kan een medische verklaring afgeven, niet een andere (geriatisch gespecialiseerde) arts. De Wvggz ziet niet op mensen met dementie of op psychiatrische ziekten bij mensen met een verstandelijke beperking. Voor gelijksoortige problematiek bij deze groep geldt de Wet zorg en dwang die ook ingaat op 1 januari 2020.
- Verplichte zorg kan ook ambulante zijn.
- De burgemeester stelt zo mogelijk betrokkene in de gelegenheid gehoord te worden.
- In de last wordt een opsomming van de geaccordeerde verplichte zorg opgenomen.
- De betrokkene krijgt als hij/zij dat wenst een patiëntvertrouwenspersoon toegewezen.
- De betrokkene kan in beroep gaan tegen de crisismaatregel (en een schadevergoeding eisen).
- De burgemeester krijgt een signaal als de opname (die voortvloeit uit de crisismaatregel) voortijdig wordt beëindigd. (Bijvoorbeeld als iemand na ruim een dag is hersteld van een drugspsychose).
- De burgemeester kan bij het ten uitvoerleggen van een crisismaatregel de hulp van de politie inroepen.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93
info@vng.nl

mei 2019

vng.nl